

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Dolování dat

Asociační pravidla

Jan Górecki

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Obsah přednášky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Co jsou Asociační pravidla
- Základní charakteristiky pravidel
- Hledání asociačních pravidel
- Generování kombinací
- Algoritmus apriori

Asociační pravidla

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Úloha hledání souvislostí mezi hodnotami atributů.
- Analýza nákupního košíku (Agrawal, 1993)

párky & hořčice $\Rightarrow$ rohlíky

obecněji

Ant $\Rightarrow$ Suc,

kde **Ant** (antecedent) i **Suc** (sukcedent) jsou konjunkce hodnot
KATEGORIÁLNÍCH atributů (kategorií)

Základní charakteristiky pravidel

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ant $\Rightarrow$ Suc

párky & hořčice $\Rightarrow$ rohlíky

	Suc	$\neg$ Suc	Σ
Ant	a	b	r
$\neg$ Ant	c	d	s
Σ	k	l	n

kontingenční tabulka

podpora (support)

$$\text{sup}(\text{Ant} \Rightarrow \text{Suc}) = P(\text{Ant} \wedge \text{Suc}) = \frac{a}{a+b+c+d}$$

spolehlivost (confidence)

$$\text{conf}(\text{Ant} \Rightarrow \text{Suc}) = P(\text{Suc}|\text{Ant}) = \frac{P(\text{Suc} \wedge \text{Ant})}{P(\text{Ant})} = \frac{a}{a+b}$$

Párek	Hořčice	Rohlíky	Pivo
0	1	1	0
1	1	1	1
1	1	0	1
1	1	1	0

Hledání asociačních pravidel

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

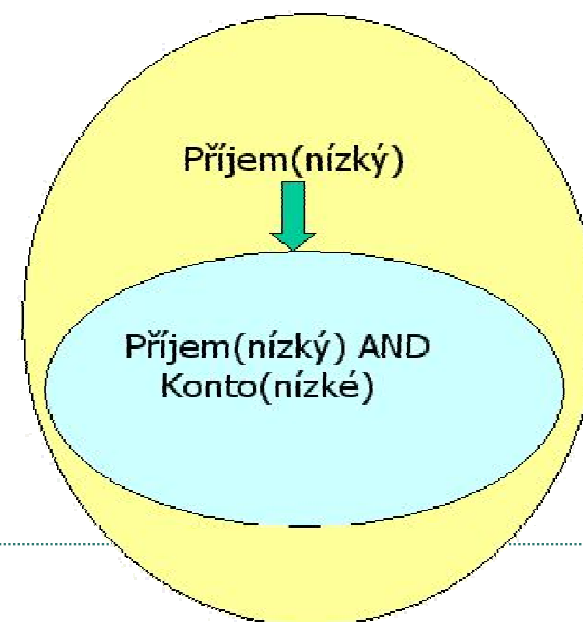
- 1) generování syntakticky korektního pravidla (někdy nutná *binarizace*)
- 2) testování vygenerovaného pravidla

Konto	Konto(vysoké)	Konto(střední)	Konto(nízké)
Vysoké	1	0	0
Střední	0	1	0
Nízké	0	0	1
Střední	0	1	0

Generování = prohledávání prostoru pravidel, neboli generování všech přípustných konjunkcí atributů (atribut se nesmí opakovat!)

- Shora dolů
- Slepé i heuristické

Testování = zjišťování (na datech), zda pravidlo splňuje zadané požadavky na hodnoty numerických charakteristik

Generování kombinací

- do šířky
- do hloubky
- heuristicky

počet kombinací = $\prod_{j=1}^m (1 + K_{A_j}) - 1$,
 kde K_{A_j} je počet hodnot j -tého atributu a
 m je maximální délka kombinace

příjem	konto	pohlaví	nezaměstnaný	úvěr
vysoký	vysoké	žena	ne	ano
vysoký	vysoké	muž	ne	ano
nízký	nízké	muž	ne	ne
nízký	vysoké	žena	ano	ano
nízký	vysoké	muž	ano	ano
nízký	nízké	žena	ano	ne
vysoký	nízké	muž	ne	ano
vysoký	nízké	žena	ano	ano
nízký	střední	muž	ano	ne
vysoký	střední	žena	ne	ano
nízký	střední	žena	ano	ne
nízký	střední	muž	ne	ano

kombinace
1n
1v
2n
2s
2v
3m
3z
4a
4n
5a
5n
1n 2n
1n 2s
1n 2v
1n 3m
1n 3z
1n 4a
1n 4n
1n 5a
1n 5n
1v 2n
1v 2s
1v 2v
1v 3m
1v 3z
1v 2v 3z 4n 5a

Do šířky

kombinace
1n
1n 2n
1n 2n 3m
1n 2n 3m 4a
1n 2n 3m 4a 5a
1n 2n 3m 4a 5n
1n 2n 3m 4n
1n 2n 3m 4n 5a
1n 2n 3m 4n 5n
1n 2n 3m 5a
1n 2n 3m 5n
1n 2n 3z
1n 2n 3z 4a
1n 2n 3z 4a 5a
1n 2n 3z 4a 5n
1n 2n 3z 4n
1n 2n 3z 4n 5a
1n 2n 3z 4n 5n
1n 2n 3z 5a
1n 2n 3z 5n
1n 2n 4a
1n 2n 4a 5a
1n 2n 4a 5n
1n 2n 4n
5n
5n

Do hloubky

Frq	kombinace
8	5a
7	1n
6	3m
6	3z
6	4a
6	4n
5	1v
5	1n 4a
5	4n 5a
5	1v 5a
4	2v
4	2s
4	2n
4	5n
4	3m 5a
4	1n 3m
4	3z 5a
4	3z 4a
4	3m 4n
4	1v 4n
4	2v 5a
4	1n 5n
4	1v 4n 5a
3	1n 5a
3	1n 3z
1	1v 2s 3z 4n 5a

Heuristicky

Algoritmus apriori – 1. krok

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

1. do L_1 přiřaď všechny hodnoty atributů, které dosahují alespoň požadované četnosti
2. polož $k=2$
3. dokud L_{k-1} je neprázdná:
  - a) pomocí funkce *apriori-gen* vygeneruj na základě L_{k-1} množinu kandidátů C_k
  - b) do L_k zařaď ty kombinace z C_k , které dosáhly alespoň požadovanou četnost
  - c) proved' $k := k + 1$

Funkce *apriori-gen*(L_{k-1})

- 1) pro všechny dvojice kombinací p, q z L_{k-1} :
Pokud p a q se shodují v $k-2$ kategoriích přidej sjednocení $p \wedge q$ do C_k
- 2) pro každou kombinaci c z C_k :
Pokud některá z jejich podkombinací délky $k-1$ není obsažena v L_{k-1} odstraň c z C_k

Algoritmus apriori – 2. krok

- Každá kombinace Comb se rozdělí na všechny možné dvojice podkombinací Ant a Suc takové, že $Suc = Comb - Ant$.
- Hledají se pravidla $Ant \Rightarrow Suc$ tak, že se postupně přesouvají kategorie z Ant do Suc
Platí totiž, že:

je-li Ant' podkombinací Ant, potom $conf(Ant' \Rightarrow Comb - Ant') \leq conf(Ant \Rightarrow Comb - Ant)$

Např. když $Comb = A1A2A3$ a $Ant' = A1$, $Ant = A1A2$, pak:

je-li $conf(A1A2 \Rightarrow A3) < minconf$, pak $conf(A1 \Rightarrow A2A3) < minconf$, tedy pro $A1 \Rightarrow A2A3$ **není třeba** ověřovat minimální spolehlivost, protože víme, že ji splňovat **nemůže**

Algoritmus apriori – příklad

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Pro data o klientech banky, minsup = 4 (min absolutní podpora) a
minconf = 0.8

1. krok

L_1 : 5a(8), 1n(7), 3m(6), 3z(6), 4a(6), 4n(6), 1v(5), 2v(4),
2s(4), 2n(4), 5n(4)

C_2 : 5a1n, 5a3m, 5a3z, 5a4a, 5a4n, 5a1v, 5a2v, 5a2s, 5a2n,
1n3m, 1n3z, 1n4a, 1n4n, 1n2v, 1n2s, 1n2n, 1n5n, 3m4a,
3m4n, 3m1v, 3m2v, 3m2s, 3m2n, 3m5n, 3z4a, 3z4n, 3z1v,
3z2v, 3z2s, 3z2n, 3z5n, 4a1v, 4a2v, 4a2s, 4a2n, 4a5n,
4n1v, 4n2v, 4n2s, 4n2n, 4n5n, 1v2v, 1v2s, 1v2n, 1v5n,
2v5n, 2s5n, 2n5n

L_2 : 5a3m(4), 5a4n(5), 5a1v(5), 5a3z(4), 5a2v(4), 1n3m(4),
1n4a(5), 3m4n(4), 3z4a(4), 1n3m(4), 1n5n(4), 1v4n(4)

C_3 : 5a4n1v, 3m4n5a

L_3 : 5a4n1v(4)

2. krok:

1v $\Rightarrow$ 5a (1)

5n $\Rightarrow$ 1n (1)

2v $\Rightarrow$ 5a (1)

1v4n $\Rightarrow$ 5a (1)

4n $\Rightarrow$ 5a (0.83)

4a $\Rightarrow$ 1n (0.83)

1v $\Rightarrow$ 4n (0.8)

4n5a $\Rightarrow$ 1v (0.8)

1v5a $\Rightarrow$ 4n (0.8)

1v $\Rightarrow$ 4n5a (0.8)

Algoritmus apriori – příklad (2. krok bez zkratek)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Rule (Support, Confidence)

uver_ne -> prijem_nizky (33.3333%, 100%)

prijem_vysoky -> uver_ano (41.6667%, 100%)

konto_vysoke -> uver_ano (33.3333%, 100%)

prijem_vysoky & nezamestnany_ne -> uver_ano (33.3333%, 100%)

nezamestnany_ano -> prijem_nizky (41.6667%, 83.3333%)

nezamestnany_ne -> uver_ano (41.6667%, 83.3333%)

prijem_vysoky -> nezamestnany_ne (33.3333%, 80%)

prijem_vysoky -> nezamestnany_ne & uver_ano (33.3333%, 80%)

prijem_vysoky & uver_ano -> nezamestnany_ne (33.3333%, 80%)

nezamestnany_ne & uver_ano -> prijem_vysoky (33.3333%, 80%)

Interpretace výsledků

- Je potřeba spolupracovat s experty, jinak hrozí **mylná interpretace** získaných pravidel
- Např. pleny & mléko => pivo (spolehlivost = 80%)

Shrnutí

- Hledání asociačních pravidel je metoda **učení bez učitele** – nevolí se žádný cílový atribut
  - První krok algoritmu apriori je založen na faktu, že: mám-li kombinaci *Comb* délky *k*, tak pokud její **jakákoli podkombinace** délky *k-1* nesplňuje minimální podporu, tak ani *Comb* **nemůže** splňovat minimální podporu => výrazné zrychlení prohledávání prostoru kombinací
  - Druhý krok algoritmu apriori je založen na faktu, že: je-li *Ant'* podkombinací *Ant*, potom $\text{conf}(Ant' \Rightarrow Comb-Ant') \leq \text{conf}(Ant \Rightarrow Comb-Ant) \Rightarrow$ výrazné zrychlení generování pravidel splňujících minimální podporu
-

Děkuji za pozornost

Některé snímky převzaty od:
prof. Ing. Petr Berka, CSc. berka@vse.cz